

**ФОНД “НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ”
МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА**

ОБОБЩЕН НАУЧЕН ОТЧЕТ

По договор ДТК-02-54/2009:

**„Информационни технологии за представяне с музика, ноти и
текст на български народни песни в дигитална библиотека”**

(участващи институции: ИМИ – БАН, ИЕФЕМ – БАН,
ИИИЗк. – БАН, ФМИ – СУ "Климент Охридски")

за за периода: 17 декември 2009 – 13 юни 2013 г.

от работната група на
Института за изследване на изкуствата – БАН

Ръководител на проекта:

доц. д-р Николай Киров, ИМИ – БАН

Научен ръководител на проекта:

проф. д.изк. Лозанка Пейчева, ИЕФ – БАН

Ръководител на проекта за ИИИЗк. – БАН:

гл. ас. д-р Диана Данова–Дамянова

юни 2013

ОБОБЩЕН НАУЧЕН ОТЧЕТ

ИЗПЪЛНЕНИЕ НА РАБОТНАТА ПРОГРАМА НА КОЛЕКТИВА ОТ Института за изследване на изкуствата – БАН в състав:

**гл. ас. д-р Диана Данова–Дамянова, Мария Кумичин–Георгиева,
Александър Нушев**

През двата етапа на проекта „Информационни технологии за представяне с музика, ноти и текст на български народни песни в дигитална библиотека” работната група от ИИИЗк. – БАН осъществи няколко типа дейности, в основата на които беше създаването на стабилна база от дигитализирани оригинални теренни материали, с което обезпечи работата и на останалите работни групи, участващи в проекта.

Едно от основните задания беше да се издирят в Музикалнофолклорния архив на ИИИЗк. – БАН записи на Тодор Джиджев и Вергилий Атанасов от над 50 селища от Тракийската фолклорна област, съхранени на магнетофонни ленти. Впоследствие възникна и необходимостта да бъдат открити и наличните оригинални теренни материали, съхранени в същия архив на хартиени носители – теренни дневници под формата на тефтери и тетрадки с ръкописни текстове на Тодор Джиджев, съдържащи не само текстовете на голяма част от песните, записани на магнетофонните ленти, но и ценни метаданни – за изпълнителите, селищата, важни датировки, пояснения на диалектни думи, теренни бележки и др. Оригиначните теренни документи на хартиени носители бяха сканирани и първично обработени, а автентичните теренни записи на магнетофонни ленти бяха дигитализирани, извършена беше аудио редакция, мастеринг и конвертиране на аудио информация в MIDI импулси. Всички дигитализирани и сканирани материали бяха предоставени на останалите работни групи, участващи в настоящия проект във връзка с техните задачи.

Научни изследвания в музикалния фолклор (РП5):

5.2. Работа по класификационната схема на народните песни - допълване и корекции.

– Допълване на липсваща информация за паспортни данни - сверяване с описите на магнетофонните ленти, теренни дневници, дигитализирани аудио файлове от 27 магнетофонни ленти. Прослушване на записите без описи и преглеждане на всички налични теренни дневници с цел прецизиране на информацията за 1351 броя записи – в Excel file.

5.2.1. Работа във връзка с предстоящо издаване на сборник с народни песни от Тракия, записани и дешифрирани от Тодор Джиджев:

- Консултантска дейност.
- Допълване на данни за информаторите, мястото на изпълнение, теренни бележки и др. в списък на песните.
- Попълване на данни във връзка с изготвяне на индекси за показалци: за селищата, в които са направени записите – сравнение по селищния каталог и различни селищни указатели за точното наименование, местонахождение, околия, област; за родното място на информаторите; издирване на предишни наименования на селата.

ИТ за дигитализация на музикални записи (РП7):

7.1. Експертна дейност:

7.1.1. Издирване в Музикалнофолклорния архив на Института за изследване на изкуствата – БАН на записи от над 50 селища от Свиленградско, Ямболско, Хасковско, Харманлийско, Елховско, Сливенско, Старозагорско, Пловдивско и др. от фоноархива на Тодор Джиджев и Вергилий Атанасов.

7.1.2. Установяване на точния брой магнетофонни ленти, на които са регистрирани заявените записи (песни и инструментални мелодии). Намерени са всички ленти – 27 броя.

7.1.3. Установяване на състоянието на всяка една магнетофонна лента и възможностите за работа с нея във връзка с презаписа и дигитализирането на музикалния материал.

7.1.4. Консултантска дейност относно запазването на автентичността на звуковия материал с цел постигане максимална обективност при окончателния резултат.

7.1.5. Справка за теренни материали на Тодор Джиджев и Вергилий Атанасов във фонда на Музикалнофолклорния архив – селищен каталог, инвентарна книга, 7 големи папки. Намерени са 13 тетрадки и тефтери с ръкописи само на Джиджев.

7.1.6. Експертна и консултантска дейност във връзка с подготвяния за печат сборник с народни песни, записани от Тодор Джиджев и Вергилий Атанасов .

7.1.7. Изработване на модел за класификационна схема на записите, включени в проекта – музикални и функционални характеристики, систематизация по различни показатели (място на записа, миграция, информатори, начин на изпълнение и др.), статистически данни (сигнатура, брой записи на лентата – общо и на отделните писти, дешифрирани/ недешифрирани записи и др.), общо физическо състояние

на лентите, описи (липси/ наличност). Целта е класификаторът да подпомага и представя експертната работа по трансфера, дигитализацията, реставрацията и съхранението на автентичния материал.

7.2. Трансфер:

7.2.1. Аудио-дигитализация и трансфер:

– Дигитализация на всички заявени магнетофонни ленти – 27 броя, I и II писта, пълен презапис, с помощта на програма за дигитален аудио запис – 2769 min. 20 sec.

7.2.2. Трансфер на графични материали:

– Сканиране на теренни тетрадки и тефтери на Джиджев, съхранявани в Музикалнофолклорния архив на ИИИЗк. – 13 броя тетрадки и тефтери. 591 бр. файлове, съдържащи 540 страници. Първична обработка на файловете със съответна софтуерна програма и трансфер.

7.3. Мастеринг:

7.3.1. Прослушване на аудио материала. Обработване на полезен материал от записите на Тодор Джиджев, по следните показатели:

- Определяне на нива по 2 признака: *peak level* и *RMS level*.
- Маркиране на служебна информация (коментарите на Тодор Джиджев).
- Определяне мястото на отделните аудио тракове.

7.3.2. Аудио реставрация:

- Сканиране на *noise print* на съответната магнетофонна лента.
- Процес на *de-noise*.
- Определяне с помощта на софтуерен спектроскоп честотната лента на записите.
- Честотна корекция (прави се "на ухо" и на база резултатите от спектроскопа) спомагаща по-добрата чуваемост на различни звуконосители (*портативни компютри, компютърни колони, различни типове слушалки, телевизия и т.н.*).

7.3.3. Мастеринг

- Мастерирание на 1415 броя аудио файлове (2769 min. 20 sec. суров материал, от който 1978 min. 44 sec. полезен презапис).
- Конвертиране на аудио информация в MIDI импулси.

7.4. Тираж:

- Мастерираните 1415 звукови файлове са оформени като DATA CD. Осигурено е тиражирането и отпечатването им в 200 екземпляра като неразделна част от сборник с песните, включени в настоящия проект.

7.5. Теренна работа:

7.5.1. Събиране на нови материали – цялостно дигитално записване (аудио и фото) на *II International festival of folklore and dance*, Rimini, Italy, 20–21 май 2011 и участието на 30 фолклорни групи от Италия, Унгария, Литва, Турция, Румъния, Сърбия, Словения, Хърватия, Босна и Херцеговина, Черна гора и др., в това число и 5 състава от България.

7.5.2. Създаване на банка със суровия материал от фестивала – дигитален масив (аудиофайлове, клипове, снимки, програми, афиши и др.), с цел съхраняването му и предоставяне за бъдеща работа с него – архивна обработка, бази с данни, употреба от ползватели и др.

Разпространение на резултатите от проекта (РП8):

Във връзка с работата по проекта са реализирани девет публикации от членовете на работната група на ИИИЗк., от които две в международни издания, две в академични сборници и пет интернет публикации (Вж. приложения **Списък на публикации и научни доклади**).

Резултатите от проекта са представени на пет форума – международни конференции, национални академични конференции, семинари – общо осем доклада и презентации (Вж. приложения **Списък на публикации и научни доклади**).

София, юни 2013

гл. ас. д-р Диана Данова–Дамянова,
ръководител на работната група
на ИИИЗк. – БАН